

Forslag til forespørgselsdebat om hvorledes herboende arbejdsgivere kan sikres flest mulige opgaver ved offentlige licitationer, også i forbindelse med råstof- og olieudvinding.

(Medlem af Inatsisartut Loritha Henriksen, Kattusseqatigiit Partiiat).

Svarnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Erhverv og Råstoffer)

Naalakkersuisut skal indledningsvist takke for forslaget til forespørgselsdebat, der vedrører et vigtigt område med en stor samfundsmæssig betydning.

Naalakkersuisut er enig i, at grønlandske virksomheder skal udføre størst mulig andel af de bygge- og anlægsopgaver, der udbydes i offentlige licitationer.

Naalakkersuisut er også enig i, at grønlandske virksomheder skal have de bedste muligheder for at kunne byde på opgaver i forbindelse med råstofaktiviteter.

Grunden til at bevarelsen er delt i to skyldes, at bygge- og anlægsområdet og råstofområdet er 2 forskellige sektorer, der er reguleret i 2 særskilte regelsæt. Bygge- og anlægsområdet er samtidig domineret af offentlige udbydere, hvorimod der kun er private aktører på råstofområdet. Obligatoriske regler om, at opgaver og leverancer skal udbydes på en bestemt måde finder almindeligvis kun anvendelse i forbindelse med det offentliges udbud af opgaver.

På bygge- og anlægsområdet findes en lang række regelsæt, der regulerer udbud og udførelse af byggeopgaver.

Ved årsskiftet 2009/2010 trådte Inatsisartutlov nr. 11 af 2. december 2009 om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren i kraft i det daglige kaldet tilbudsloven. Licitationsloven og Hjemmestyrets bekendtgørelse om udbud blev ophævet ved lovens ikrafttræden. Tilbudsloven foreskriver som hovedregel, at alle offentlige støttede bygge- og anlægsopgaver skal i udbud. Loven gælder ikke obligatorisk for private udbydere.

Bygge- og anlægsarbejder skal i tilbudslovens forstand forstås snævert og udbud af andre arbejder er ikke reguleret i den grønlandske lovgivning som eksempelvis indkøb af IT.

Hovedprincippet bag tilbudsloven er at fremme konkurrence og udbyderen skal sørge for gennem udbudsprocessen at udvælgelsen af tilbudsgivere sker på grundlag af objektive, saglige og ikke diskriminerende kriterier og at der ikke forskelsbehandles. Konkurrencen fremmes af reglerne om, at arbejder og leverancer skal udbydes offentligt og at alle skal have adgang til at byde uanset lokalt tilhørsforhold

Det vil sige at tilbudsloven ikke skelner mellem om der er tale om en grønlandsk eller udenlandsk tilbudsgiver..

Med hjemmel i aktieselskabsloven blev der i 2004 meddelt en generel tilladelse for udenlandske aktieselskaber, kommanditselskaber og selskaber med tilsvarende retsform med hjemsted i de nordiske lande, EU i øvrigt samt Canada og USA til at etablere filialer i

Grønland. Den. 18. juni 2007 har Landsstyret besluttet, at der meddeles en generel tilladelse til at drive næring efter næringslovens § 5, stk. 4 til disse udenlandske selskaber omfattet af tilladelsen givet i 2004. Det vil sige, at der blot skal være en filialbestyrer, der opfylder betingelserne i næringsloven. Betingelserne i § 2 i næringsloven er, at personen har dansk indfødsret eller gyldig ophold- og arbejdstilladelse gældende for Grønland og har bopæl i Grønland og er myndig,

Investeringerne i udviklingen af råstofsektoren stammer fra tilførsel af udenlandsk kapital, og branchen er i høj grad afhængig af udenlandsk knowhow. Det vil derfor i særlig grad være urimeligt og ganske usædvanligt at en specifik branche som råstofbranchen indenfor det private erhvervsliv blev udvalgt til at skulle følge et særligt udbudsregime. Noget sådant vil forventeligt mindske investorenes interesse i at igangsætte forundersøgelse, efterforskning eller udnyttelse af råstoffer i Grønland.

Vi kan ikke være uenige i det succeskriterium, at det grønlandske samfund skal have størst mulig udbytte af råstofprojekterne, men vi er ikke enige i, at en sådan målsætning bedst opnås ved indførelse af nye bureaukratiske regler og opstilling af kunstige barrierer.

Det betyder imidlertid ikke, at der ikke i dag stilles krav på råstofområdet. I alle tilladelser er det således med hjemmel i råstoflovens § 18 fastsat som vilkår, at grønlandsk arbejdskraft og grønlandske leverandører er givet en fortrinsstilling.

Råstofloven indeholder bestemmelser om udarbejdelse af VSB-redegørelser (Vurdering af Samfundsmæssig Bæredygtighed) i forbindelse med råstofprojekter. Udarbejdelsen af en VSB-redegørelse er stillet som et krav for, at der kan udstedes en udnyttelsestilladelse. Der findes ikke tilsvarende regler om VSB-redegørelse i anden nugældende lovgivning i Grønland.

Udarbejdelse af en VSB-redegørelse skal bidrage til at udviklingsmuligheder afdækkes og herunder sikre lokal grønlandsk beskæftigelse og involvering af det lokale erhvervsliv.

VSB-redegørelse danner grundlag for indgåelse af samarbejdsaftale mellem Grønlands Selvstyre, kommunen og selskabet. I en sådan aftale opstilles bl.a. målsætninger vedrørende inddragelse af grønlandsk arbejdskraft, involvering af grønlandske virksomheder og uddannelsesordninger, som sikrer kapacitetsopbygning og lokal forankring af kompetencer inden for råstofindustrien.

Andelen af lokal arbejdskraft i det enkelte råstofprojekt afhænger af mange forskellige faktorer, herunder hvilken type aktivitet, der er tale om. Om det er en åben eller underjordisk mine? Hvilke typer medarbejdere der efterspørges og antallet af medarbejdere? I hvilket omfang sker der lokal forarbejdning, aktivitetens geografiske placering med videre? Samtidig afhænger andelen af, hvor lang tid projektet har været i gang, eller forventes at vare.

Bestemmelserne om VSB finder typisk anvendelse i udnyttelsesfasen, men også i forbindelse med Cairns Energy's offshore boreprogram i 2010 er der på grund af projektets omfang, ligeledes blevet stillet krav om VSB redegørelse. På baggrund af denne er der for 2010 indgået en 3-partsaftale med selskabet, kommunerne og Selvstyret.

Kravet om en VSB-redegørelse og vurdering indebærer, at der tilvejebringes et grundlag for en helt anderledes aktiv tilgang til fremme af grønlandsk beskæftigelse og inddragelse af grønlandske virksomheder. I denne proces er det meget vigtigt at kommunerne og organisationerne spiller en aktiv rolle og medvirker positivt til at fremme målsætningen om samfundsmæssig bæredygtighed.

Hvis man som grønlandsk virksomhed skal opnå succes som leverandør til råstofsektoren er det vigtigt at erkende, at der er tale om en international branche, der opererer 100 % på markedsmæssige vilkår.

Et konkurrencedygtigt omkostningsniveau i Grønland for efterforskningsaktiviteter vil være et helt afgørende parameter for at kunne bibeholde efterforskningsaktiviteten på det nuværende høje niveau og dermed skabe grundlaget for etablering og drift af en rentabel råstofindustri.

Med disse ord vil jeg overlade punktet til en konstruktiv og nyttig debat i Inatsisartut.